

Юрії ЛУЦИШИН

здобувач освітньо-професійної програми
«Публічне управління та адміністрування» ТНЕУ
Науковий керівник – к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу ТНЕУ Лідія КРУПТ'ЯК

МЕХАНІЗМ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ОБ'ЄДНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Протягом останніх п'яти років в Україні активно протікають процеси децентралізації владних повноважень та зміщення акцентів у сфері публічного управління у сторону пріоритетності місцевого самоврядування. Це пов'язане із необхідністю міжмуниципального співробітництва територіальних громад, бюджетною та податковою децентралізацією, делегуванням та передачею владних повноважень на рівень об'єднаних територіальних громад, формуванням незалежних бюджетів та визначенням стратегічних цілей соціально-економічного розвитку. Цей процес активно відбувається і у Тернопільській області, котра виступає в авангарді процесу реформування, що відображає як позитивний поступ, так і ряд гострих проблем – відсутність чіткої програми та механізмів об'єднання, стратегічного планування розвитку територій, низький рівень забезпечення висококваліфікованими кадрами тощо.

Постановою Кабінету Міністрів України від 08.04.2015 року № 214 "Про затвердження Методики формування спроможної територіальної громади" визначено поняття спроможної територіальної громади як "територіальні громади сіл, селищ, міст, які в результаті добровільного об'єднання (добровільного приєднання до об'єднаної територіальної громади) здатні самостійно або через відповідні органи місцевого самоврядування забезпечити належний рівень надання публічних послуг, зокрема у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства, з урахуванням кадрових ресурсів, фінансового забезпечення та розвитку інфраструктури відповідної адміністративно-територіальної одиниці" [3].

Таким чином, державою делегуються громадам повноваження щодо забезпечення належної діяльності та фінансування видатків на утримання закладів освіти, культури, охорони здоров'я, фізичної культури та спорту, соціального захисту населення. Водночас, бюджети громад взаємодіють із державним бюджетом через отримання та використання таких міжбюджетних трансфертів, як освітня та медичні субвенції, базова та реверсна дотації, цільові субвенції (на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад, на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій). Ці позитивні тенденції зустрічаються "на місцях" із різного роду дилеммами – дефіцитом висококваліфікованих кадрів, відсутністю належного

управлінського досвіду у працівників, нераціональним розподілом бюджетних коштів. Такий багатогранний спектр гострих проблем спонукає до чіткого наукового обґрунтування необхідності використання механізму антикризового управління в органах місцевого самоврядування.

Так, наприклад, у кінці 2019 р. – на початку 2020 р. у Козлівській об'єднаній територіальній громаді спостерігається бюджетно-фінансова криза, причинами якої стали: зниження рівня податкоспроможності, несвоєчасне надходження податків протягом усього 2019 року, а відтак і недовиконання дохідної частини бюджету громади, зменшення обсягів цільових субвенцій із державного бюджету. Цю кризу можна кваліфікувати як ендегенну [2], пов'язану із окремими лакунами в управлінських процесах з часу утворення громади (2016 р.). Водночас, на наш погляд, криза є керованою. Керований процес подолання кризи передбачає активне застосування принципів антикризового управління.

"Антикризове управління у публічному секторі – системна багатоаспектна діяльність місцевих органів влади і органів місцевого самоврядування з передбачення, запобігання, подолання криз на відповідних територіях і ліквідації їх наслідків з мінімізацією втрат і створенням максимальних можливостей для подальшого розвитку територій" [5; с. 141]. Антикризове управління в системі органу місцевого самоврядування має доволі динамічну структуру, оскільки покликане реагувати на виклики кризових ситуацій у сфері публічного управління, пов'язаного із соціальними запитами населення, рівнем соціально-економічного розвитку громади, інвестиційним мікрокліматом, потенційними можливостями із залучення внутрішніх та зовнішніх ресурсів (матеріальних, людських, фінансових) та розвитком гуманітарного сектору.

На наш погляд, механізм антикризового управління у Козлівській об'єднаній територіальній громаді передбачає реалізацію таких конкретних заходів:

- діагностику прийнятих управлінських рішень та наслідкових виконавчих процесів, що призводять до кризових ситуацій;
- прогнозування можливостей виникнення кризових ситуацій;
- антикризову профілактику та активне застосування принципів антиципативного менеджменту;
- визначення сутності та структури кризи;
- вибір шляхів виходу з кризи, моделювання найсприятливіших ситуацій;
- організаційно-координаційну діяльність щодо подолання кризи та її наслідків;
- аналіз наслідків подолання кризи та перехід у стабілізаційний період.

Отже, сучасні управлінські процеси в органі місцевого самоврядування (Козлівській об'єднаній територіальній громаді, зокрема) повинні ґрунтуватися на базисі антиципативного менеджменту та випередження розгортання

можливостей формування кризових ситуацій. Механізм антикризового управління доцільно застосовувати не лише для подолання уже існуючих криз, але і враховувати при плануванні стратегії соціально-економічного розвитку громади, її потенційних можливостей для територіального розширення і нових проектних перспектив.

Використані джерела

1. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97 URL:http://zakon.rada.gov.ua/pro_mistseve_samovryaduvannya_v_ukraini.htm
2. Модернізація суспільного сектору економіки в умовах глобальних змін: Монографія / за ред. А. Ф. Мельник. Тернопіль: ТНЕУ; Економ. думка, 2009. 528 с.
3. Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад: Постанова Кабінету Міністрів України від 8.04.2015 № 214. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-p>
4. Рамазанов С. К., Степаненко О. П., Тимашова Л. А. Методи антикризового управління. Монографія. Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2004. 192 с.
5. Ярова І. Особливості антикризового управління в публічному секторі. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2013. Вип. 1 (16). С. 138-145.

Володимир МАЗУР

здобувач освітньо-професійної програми
«Менеджмент закладів охорони здоров'я» ТНЕУ
Науковий керівник – к. е. н., доцент кафедри менеджменту
публічного управління та персоналу ТНЕУ Ірина СМАЧИЛО

Зіновій ЯСЕНИК

здобувач освітньо-професійної програми
«Менеджмент закладів охорони здоров'я» ТНЕУ
Науковий керівник – д. е. н., професор кафедри менеджменту
публічного управління та персоналу ТНЕУ Петро МИКИТЮК

ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ НАДАННЯ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ У ЗАКЛАДАХ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Забезпечення сталого соціально-економічного розвитку України та інтеграція її до Європейського Співтовариства неможливі без якісного вдосконалення людського капіталу, основою якого є здоров'я людини. Відсутність належного фінансування в країні сфери охорони здоров'я, надійного механізму впливу на якість медичних послуг та управління цим процесом дає підстави стверджувати про необхідність переходу від чинної бюджетної системи охорони здоров'я до змішаної системи фінансування, яка включатиме медичне страхування.

Важливим для управління сферою надання медичних послуг є збалансований розрахунок її потреб у фінансових ресурсах; визначення